

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна
примірника
16 сот.
На провінції
20 сот.

політична, економічно-суспільна часопись.

(Редакція Руська ч. 3.)

Виходить ще для
закрепоти посто-
літка.

Чехи — воюючою стороною!

Майже рівночасно появили ся дві енуціації про розв'язку чеського питання, а саме заява Англії, яка признає чесько-словацький народ як свого союзника і проєкт, оголошений в чеській католицькій часописі „Cech“ про федераційний устрій Австро-Угорщини, після якого Чехи мали б бути самостійною державою в австрійській конфедерації. Обі ці енуціації є незвичайно замітні і характеристичні.

Наймогутіша в світі англійська держава проголошує чеські австрійські провінції як незалежну державу, чеський народ як свого союзника а чехо-словацькі відділи як своїх воєнних друзів. „Berliner Tageblatt“ подає за „Coggiere della Segra“, що ся заява Англії наступила після 15-дневних конференцій з Бенешом, секретарем чеської „Народної Ради“. Сею заявою годить ся Англія на розбір Австрії. Чеське правительство одержує по думці заяву право висилати своїх представників на ці конференції коаліції, в котрих можуть брати участь малі союзники, може іменувати дипломатичних і консулярних представників, експедитів паспортів і взяти участь в будучій мировій конференції. Через сею заяву признає Англія чехо-словацькі відділи, що борються ся проти осередних держав на всіх фронтах, а саме в Росії і на Сибірі, у Франції і Італії як воюючу сторону. То означало б, що осередні держави мали б поводити ся з полоненими Чехо-Словаками, як з полоненими воюючими державами, а не як з державними зрадниками і бунтівниками. Бенеш не скриває однак, що австрійське правительство не буде поділяти сеї думки, противно і на будуче буде видавати присуди смерті на Чехів, воюючих по стороні коаліції.

Секретар Бенеш не помиляється під своїм оглядом. Офіційне австрійське донесення про заяву Англії, проголошуючу Чехо-Словаків за воюючу сторону, зазначає, що Австрія не буде уважати сих Чехо-Словаків за комбатантів, а поступати-ме з ними після воєнного права як зі зрадниками. Коаліція у відповідь може приступити зі своєї сторони до репресій. Як там воно не уладнає ся справа з признанем прав комбатантів для Чехо-Словаків, то все тани в історії сеї війни заява Англії лишеть ся фактом, якого не можна змінити ні відкликати. Признає Чехо-Словаків союзником Англії мотивує ся послідня проголошенням через російську революцію демократичним правом народів на самоозначення і сими заслугами, які положили чесько-словацькі відділи в користь антантів.

Майже рівночасно з сею заявою Англії з'явив ся в чеській католицькій органі „Cech“ проєкт про перебудову австро-угорської монархії на федераційних основах. В проєкті сїм признає ся Чехи як самостійну федера-

тивну одиницю. Згадана часопись подає, що ініціатором сего проєкту має бути ніхто инший, як австрійський президент міністрів барон Гуссарек. Вправді було півофіційне заперечення, що плян „Cech-a“ про конфедерацію не походить від барона Гуссарека. Однак президент міністрів досі не видав офіційного дementі. Знаючи близькі зносини б. Гуссарека з клерикальними кругами Австрії і углядаючи сю обставину, що часопись „Cech“ є однією з нині чеською часописею, прихильною до Австрії і стоїть в близьким контакті з правлячими австрійськими кругами, можна прийняти, що проєкт, оголошений в „Cech-y“ є пробним балюном. Правительство б. Гуссарека очікувало як проєкт сей викличе відгомін серед чеського народу. Проєктовано вже переговори між правительством і Чехами, однак репрезентант чеського парламентарного клубу Станек, заявив ся, що Чехи не будуть переговорювати з правительством, яке угнітає їх народ, а будуть вести дальше свою народну еґотичну політику, не зважаючи на ніщо.

Се посередне Чехів знаменито скарактеризував редактор „Arbeiter Zeitung“ Австреліц в статі про національну політику Австрії. Статю сею ми свого часу зазначили ся.

В проєкті австрійської конфедерації говориться також про юго-славянську і польську державну конфедераційну одиницю. Юго-Славяни і Поляки стоять в рядах воюючої сторони проти осередних держав також майже на всіх фронтах. Австрійська галицька польська преса і преса південних Славян зовсім не скриває ся, що так Поляки, як і Юго-Славяни ведуть свою націоналістичну політику не оглядаючись цілком на інтереси старої Австрії. Тою своєю рішучою націоналістичною політикою — як каже Австреліц — пригортають і Чехи і Поляки і полудневі Славяни дорогу для нової Австрії і з ними числять ся правлячі круги і німецький народ в Австрії і докладають всіх зусиль, та продумують всякі проєкти, щоби народи сї здняли собі.

Тому вже від давня підносили ся голоси серед української суспільности, щоби піддати ревізії цілу українську національну політику в напрямі національного еґотизму. Питане сеї ревізії стоїть отвором.

Вся преса констатує, що там не рішено справи по думці далеко-сяглих бажань Поляків. Осє так „Gzas“ пише з ідо:

„Польська держава не може бути трактована, як литовська „таріба“, а польське правительство, як д. Сметана, або як о. Оль-

шаніс. Маємо великий і палкий інтерес в скорім створеню польських інституцій державних, а безмірно болючо відчуваємо факт безнастанного проволіканя рішень в тій справі. Але зовсім скромний є наш інтерес в твореню яких-ось несущих декораций і державних драперій.

А десигнація монарха на польський престол без попереднього заперення йому суверенного на виї і у нутрі становища, була би таким самим театральним ефектом, як покликане князя Ураха на „литовський престол“. Не так довершена вибору монарха для Польщі, як створеня конечних до того вступних умов через реальне признане польської суверенности і відповідне поширене компетенції польського правительства, є для нас в сею хвилию палючою потребою. В області військової не посунено ся від року ні на крок вперед, щоби поширити компетенцію ново створеної держави і віддати її поступенно атрибуції, конечні для всіх суверенних держав — мимо обіцянок, які містять ся в акті з дня 12-го вересня. В позисканю сеї атрибуції лежить в сею хвилию точка тяжести польського питання“.

А „Nowa Reforma“ таки прямо цілком невдоволена і пише:

„Скорий перехід від теперішньої провізії до якого definitivum з одним регентом, чи навіть королем, не відповідало би нашим інтересам, бо переуджувало би ріжні питання в будучности, які з нашої становища повинні в сею хвилию бути відкриті. Бо загальний стан справ на сході, який після берестейського мира — здавалось — усталюється і то з нашою найбільшою шкодою, проявляє тепер тенденцію до нового переформованя і то в напрямі, якого небезпеки на треба нам побоюватись.

Отже в тих умовах польське політика не повинна допускати до усталеня подій, які могли би стати перешкодою до такої розв'язки польського питання, яка би краще і в ширшій обсягу відповідала слухним бажанням всего польського народу“.

Значить „Nowa Reforma“ зачинає рахувати на перехід... антантів зі сходу.

Вчорашня „Gazeta Wieszona“ пише: „Провислід нарад в головній квартирі появило ся урядове звітмовення, яке нічого не говорить. Результат нарад є зовсім невідомий, а зі всіх голосів преси австрійської і німецької, суперечних, тенденційних та баламутних можна вислувати як певне, що в польській справі не запало ніяке конкретне рішення...“

Через спалати австрійської та німецької преси переплила в останні дні правдива повінь тенденційних, баламутних „інформацій“, опертих на комбінаціях і здогадах, а закрашена відповідно до напрямку, якому дані днів служить. Треба жалувати, що частина польської преси надто безкритично повторювала отсі тенденційні інформації і заосмолрювала їх сензаційними заголовками пр. „Перед покликанем польського короля“ — немов би тут розходило ся о покликане якого-небудь офіцера на команданта рільничої експедиції, або хотьби на „альбакський“ чи „гарьбовський престол“. Сею недостачу почути національної цілности цинікуємо однак лиш роз-

Розчароване Поляків.

По зїзді монархів, перед котрим польська преса так розтрубіла, що там побідять польські домаганя, сїдню в сїй пресі мінорний тон. Видко — не дописало.

